

Najciekawsze zabytki w rejonie gdyńskiego portu (ul. Chrzanowskiego i Polskiej)

1

Domy wiejskie pozostałość osady Na Piaskach, ul. Węglowa.
Zespół trzech budynków o charakterystycznej dla Pomorza ceglanej architekturze. Domy prawdopodobnie zbudowane na przełomie XIX i XX w., są pozostałością osady Na Piaskach, która sąsiadowała z wioską Gdynia. W latach 20. były wykorzystywane jako mieszkania dla budowniczych portu. W jednym z nich mieszkał inż. Tadeusz Wenda.

2

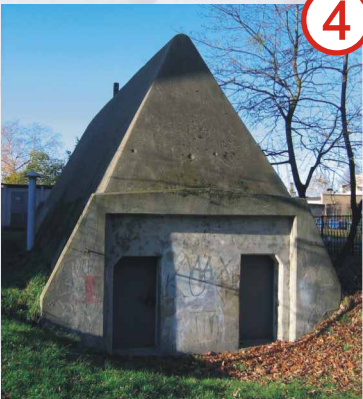
Budynek mieszkalny tzw. Dom Pilota, ul. Chrzanowskiego 14
Nowoczesny budynek mieszkalny powstał w latach 30. XX w. Mieszkańcy mieszkali w służbowych pracownikach portu i sąsiedniego Urzędu Morskiego. Zwany bywa często Domem Pilota. Prosta bryła budynku z narożnikowymi oknami, jest charakterystyczna dla stylu lat 30., określanego jako funkcjonalizm. W piwnicy budynku umieszczono schron przeciwlotniczy.

3

Gmach Urzędu Morskiego, ul. Chrzanowskiego 10
Budynek wzniesiony w 1928 r. według projektu poznańskiego architekta Adama Ballenstedta, także autora gmachu Żegluga Polskiej przy ul. Waszyngtona. Urząd Morski (wcześniej Urząd Marynarki Handlowej) przeprowadził się tu z Wejherowa. Budynek Urzędu obecnie zamyka oś widokową ulicy Wandy. Bryła budynku o reprezentacyjnej formie zwieńczona jest wieżą i nawiązuje do pałaców klasycystycznych, ale dekoracje architektoniczne elewacji reprezentują już styl *art deco*.

4

Schron przeciwlotniczy z lat 30. XX w., ul. Chrzanowskiego 10
Schron przeciwlotniczy dla pracowników Urzędu Morskiego zbudowany na początku lat 30. XX w. Ma niespotykaną ostrosłupową formę, która miała zabezpieczać przed detonacją bomb na stropie. We wnętrzu zachowane jest częściowo wyposażenie sprzed II wojny światowej z instalacją filtrowentylacyjną.

5

Dawny Urząd Celny, ul. Chrzanowskiego 8
Pierwsza siedziba Urzędu Celnego została zbudowana w roku 1936 według projektu inż. K. Milewskiego. Budynek pomimo biurowej funkcji nawiązuje architekturą do tradycyjnych dworów polskich i pod tym względem jest pokrewny pierwszym willom na Kamiennej Górze.

6

Schron przeciwlotniczy z czasów II wojny światowej, róg ul. Chrzanowskiego i ul. Polskiej
Obiekt zbudowany przez Niemców na początku lat 40. XX w. jako schron związany z bazą Kriegsmarine stanowił miejsce ukrycia przed nalotami alianckimi. Ma we wnętrzu trzy kondygnacje. Ściany schronu mają grubość 2,5 m, a najwyższy strop ponad 3,5 m grubości. Obiekt był wyposażony we własną studnię i generator prądu.

7

Dworzec Morski, ul. Polska 1
Reprezentacyjny budynek Dworca Morskiego zbudowano w latach 1932-34 do obsługi pasażerskiej linii atlantyckiej Gdynia-Ameryka. Projekt wykonała firma „Dyckerhoff & Widmann” z Katowic. Uroczyste poświęcenie dworca odbyło się 10.12.1933 r. z udziałem licznych ministrów Rządu II RP. Od frontu budynek ma reprezentacyjny hol z paradnymi schodami. Na pierwszym piętrze znajduje się sala odpraw o wielkiej powierzchni, z której pasażerowie za pomocą pomostów przechodzili bezpośrednio na zacumowany obok - przy Nabrzeżu Francuskim statek. Część wschodnia na parterze pełni funkcje magazynowe (tzw. Magazyn nr 1)

8

Pomnik Ludzi Morza przed Dworcem Morskim
Pomnik Ludzi Morza ustawiono na placu przed Dworcem Morskim. Monument tworzą osadzone na betonowym cokole cztery granitowe głazy wydobyte z dna morskiego przy pogłębianiu redy. Autorem koncepcji pomnika odsłoniętego w 1965 roku, jest Wiktor Tołkin.

9

Magazyn Polskiego Monopolu Tytoniowego, ul. Polska 7
Budynek wzniesiony jako magazyn etapowy w latach 1930-31 według projektu wybitnego architekta warszawskiego Stefana Szyllera, autora m.in. gmachu Politechniki Warszawskiej i Mostu Poniatowskiego w Warszawie. Pięciokondygnacyjny budynek ma nowoczesną konstrukcję szkieletową i ozdobione pilastrami elewację, nawiązującą do architektury klasycyzmu. Część środkowa podłużnych elewacji budynku podkreślona jest attyką, na której przed wojną była nazwa firmy i godło państwowe.

10

Magazyn długoterminowy „H”, ul. Polska 17
Budynek zastał wzniesiony w dwóch etapach, zakończonych kolejno w 1932 i 1934 r. przez „Biuro Inżynierskie K. Jaskulski i K. Brygiewicz”. Magazyn od początku był przeznaczony do składowania towarów przez długi okres czasu. W czasie II wojny światowej został zamieniony na skład amunicji. Żelbetonowa konstrukcja budynku, podkreślona na zewnątrz jasnym kolorem, jest jednocześnie głównym elementem wystroju elewacji. Obiekt jest wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków

11

11. Chłodnia portowa, ul. Polska 20
Chłodnia portowa zbudowana została w swoim pierwotnym kształcie w pierwszej połowie lat 30. XX w. według projektu belgijskiej firmy B. Lebrun Nimy. Ze względu na swoją funkcję budynek chłodni pozbawiony jest okien, a urozmaicheniem ceglanych elewacji są tynkowane pilastry odpowiadające elementom konstrukcyjnym we wnętrzu. Również ten obiekt jest wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków.

12

Budynek biurowo - magazynowy d. firmy „Bananas”, ul. Polska 21
Budynek został zbudowany w 1938 r. wg projektu Elizi i Oswalda Ungerów dla firmy „Bananas” trudniącej się handlem bananami i innymi owocami egzotycznymi. Budynek o ciekawej modernistycznej architekturze łączył w swoim wnętrzu funkcje magazynowe, biurowe i dojrzewalnię bananów.

13

Elewator zbożowy, ul. Indyjska 1
Elewator zbożowy powstał w latach 1935-37 r. wg projektu inż. Michała Paszkowskiego oraz inż. arch. Bolesława Szmita. Budynek elewatora o charakterystycznej sylwetce był zaprojektowany i przeznaczony do przechowywania i uszlachetniania transportowanego drogą morską zboża. W momencie oddania do użytku był jednym z najnowocześniejszych w Europie obiektów tego typu. Budynek elewatora będąc wybitnym przykładem architektury funkcjonalistycznej w Polsce został wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków w 1990 roku.

14

Zespół budynków Olejarni, ul. Indyjska 7
Olejarnia została oddana do użytku i rozbudowana na początku lat 30. XX w. Od 1932 była własnością Zakładów Przemysłu Tłuszczowego i Olejarskiego Union Sp. akc., których znaki firmowe widoczne także dziś, umieszczono na budynku od strony Nabrzeża Indyjskiego. Najbardziej charakterystycznym obiektem w zespole Olejarni jest wysoki silos, służący do magazynowania ziarna.

15

Zespół budynków Łuszcarni Ryżu, ul. Celną 2
Łuszcarnia Ryżu wzniesiona w latach 1927-28 r. była jednym z pierwszych budynków portowych wyróżniających się w gdyńskiej panoramie. Zbudowano ją dla firmy „Łuszcarnia Ryżu Wasserberger i Ska Spółka Komandytowa w Krakowie” zajmującej się importem niełuszczonego ryżu, odtłuszczeniem i jego sprzedażą. W skład zespołu budynków wchodzi m. in. główny budynek produkcyjny mieszczący urządzenie młynowe, budynek magazynowy silosy, budynek administracyjny oraz budynek mieszkalny. Dla całego zespołu charakterystyczne są elewacje podzielone na poziome białe i czerwone pasy.

16

Budynek Zarządu Portu, ul. Rotterdamska 9
Budynek biurowy wzniesiony w latach 1935-36 według projektu arch. Stanisława Odyńca-Dobrowolskiego jako siedziba Urzędu Celnego i Straży Granicznej. W czasie wojny zamieniony na szpital wojskowy. Od 1956 r. siedziba Zarządu Morskiego Portu Gdynia

Gdynia tradycyjnie nowoczesna w porcie i okolicy

Zapraszamy na nostalgiczny spacer śladami gdyńskich zabytków modernistycznych – tym razem w rejonie Portu Gdynia, od którego przecież wszystko w naszym mieście się zaczęło - w latach 20-tych XX wieku... Jest w tych budowlach zawarta oryginalna i ciągle imponująca nowoczesnością rozwiązań myśl projektantów i inwestorów. Warto doprawdy poznać je bliżej - kiedy, w jakich okolicznościach powstawały, jakim podlegały przemianom, wynikającym zarówno z nowych trendów w architekturze, jak i z nowych technologii - by przekonać się, że status zabytku nie przeszkadza w harmonijnym rozwoju Portu i Miasta. To jest dziedzictwo, z którego może być dumna nie tylko Gdynia, ale cała Polska.

